

De Molens in Leudal

De vermelde molens zijn op beide dagen geopend van 11.00 uur - 16.00 uur.
Meer informatie over de molens in Leudal: www.leumolen.nl/leudalmolens

Nunhem

13

Leumolen, Leumolen 3
De oudste vermelding van de Leumolen verwijst naar 1461. In 1773 werd de in verval zijnde lemen vakwerkmolen in steen herbouwd en werd naast korenmol ook oliemol. Tot 1951 was de molen in bedrijf, in 1961 werd een restauratie uitgevoerd en in 2008 werd de oliemol hersteld. Zowel de graanmol als de oliemol zijn in werking.

Neer

14

Friedesse Molen, Friedesse Molen 1
onderdeel van het programma in Neer
De huidige molen en molenaarswoning dateren uit 1717, maar in 1343 stond er al een watermolen op deze plek aan de Neerbeek. In 1958 kwam er een einde aan het bedrijfsmatig functioneren van de Friedesse Molen. De molen werd gebruikt voor het malen van granen en was ook een olieslagmolen. De molen werd in 2002 gerestaureerd. De naam is ontleend aan een van de eigenaren van de molen Godefriedes Tobben. De molen is in werking. Ook de molenaarswoning (nu restaurant) is opengesteld.

Ittervoort

15

Schouwsmolen, Margarethastraat 73
Mogelijk stond in 1252 al een watermolen op deze plek. Het oudste gedeelte van de huidige watermolen dateert vermoedelijk uit 1630. In 2000 kwamen er nieuwe eigenaren, zij namen een nog steeds vrijwel intact maalwerk over en restaureerden de molen. In 2016 was deze weer maalvaardig. De molen is in werking.

Grathem

16

Grathemermolen, Brugstraat 13
Er is een aanwijzing dat de Grathemermolen al bestond in 1252. De oorspronkelijke 2 waterraderen werden in 1874 vervangen door één in pandig waterrad, in 1915 werd dit waterrad vervangen door een turbine. In 1994/95 kwam er weer een uitpandig waterrad bij. De molen is in werking.

Haler

17

Uffelse molen; Uffelsestraat 5
onderdeel van het programma in Neeritter
De Uffelse molen dateert vermoedelijk uit de 13e of 14e eeuw. De afkoop van het waterrecht in 1961 betekende definitief het einde van de aandrijving door waterkracht. Tot 1983 werd er nog met een door een dieselmotor aangedreven hamermolen gewerkt. De molen is niet meer in werking en heeft een horecabestemming.

Neeritter

18

De Armenmolen, Molenstraat 12
onderdeel van het programma in Neeritter
De Armenmolen wordt al in 1280 in oude geschriften genoemd, het huidige pand stamt uit 1686. In 1950 werd het stuwrecht van de molen verkocht, een jaar later het maalwerk uitgebroken en in 1972 werd het pand als woning ingericht. De vroegere molenfunctie is herkenbaar aan het nog aanwezige draaiende waterrad.

Programma Neeritter

Alle activiteiten worden gratis aangeboden.

Route 1 (met gids, duur ca. 3 uur; zorg zelf voor een lunchpakket)

Deze wandelroute zal vanuit Neeritter starten en langs de Itterbeek via de Schouwsmolen naar Ittervoort voeren. De tocht is ongeveer 7 km lang en zal eindigen bij het beginpunt. Tijdens de route kunt u de Schouwsmolen - die opnieuw in werking is gesteld - bezichtigen. Hier vindt ook een presentatie plaats over bijzondere bodemvondsten rond Ittervoort.

Route 2 (met gids, duur ca. 1½ uur)

Deze wandelroute van ongeveer 1½ km voert u langs alle 29 monumenten van Neeritter, over de wal rond Neeritter en vervolgens naar het kasteel Borgitter net over de grens in België. De gids vertelt over de historie van het dorp en zijn bewoners, de rol van de wal als verdediging tijdens en ook na de 80-jarige oorlog, en de geschiedenis van kasteel Borgitter en omringende landerijen.

Route 3 (met gids, duur ca. 1½ uur)

Deze wandeling van ongeveer 4½ km vertelt het verhaal van de vluchtroute voor krijgsgevangenen, geallieerde vliegtuigbemanningen en joden tijdens de 2^e Wereldoorlog. Geallieerde militairen vonden een onderduikadres en werden via een geheime route over de grens gesmokkeld. De wandeling voert door het buitengebied van Neeritter en het aangrenzende Belgische deel, met ook aandacht voor kasteel Borgitter en de omringende gebouwen.

Route 4 (met gids, duur ca. 2½ uur)

Deze wandeling is ongeveer 6 km lang en loopt door het buitengebied van Neeritter en het dal van de Uffelse Beek bij de Uffelse molen. De eigenaar geeft hier een rondleiding en er kan een versnapering gebruikt worden. Vervolgens wordt het beschermde natuurgebied Heioord doorkruist en zien we de galgenberg, waar in de middeleeuwen ter dood veroordeelden werden terechtgesteld. Tot slot wordt stilgestaan bij het monument 'de Dodendraad' op de grens van Nederland en België.

Vertrekpunt voor alle routes op zaterdag 8 en zondag 9 september 2018:

Driessensstraat 27 te Neeritter (het voormalig Groene Kruisgebouw).

De routes kunnen zowel mét als zonder gids gelopen worden. Als u zonder gids wilt wandelen, ontvangt u een kaart met routebeschrijving. De routes worden aangegeven met pijlen.

Vertrektijden van de wandelroutes mét gids, beide dagen:

Route 1: 11.00 uur Route 3: 13.30 uur
Route 2: 12.30 en 14.30 uur Route 4: 15.00 uur

Wanneer u zeker wil zijn van deelname aan een wandelroute mét begeleiding is het raadzaam om vooraf aan te melden hiervoor. Aanmelden kan per email: aljrutten@gmail.com onder vermelding van uw naam, activiteit (rondleiding, vertelling of wandeling), routenummer, dag en tijdstip.

H. Lambertuskerk

De kerk is gebouwd in de 13e eeuw. Het oudste deel is de vlakke romaanse toren. Het gotische middenschip dateert uit de 14^e eeuw. Het interieur wijst op een rijk verleden, met 16^e eeuwse wandschilderingen en drie 17^e eeuwse barokke altaren. Ook is er een indrukwekkend kerkorgel te bewonderen (1863). Adres: Molenstraat 2

Openstelling en Rondleidingen

De H. Lambertuskerk is op beide dagen geopend van **11.00 uur - 17.00 uur**. Beide dagen zijn er rondleidingen om **11.30 uur** en **14.30 uur**, waarbij ook de historische kerkschatten te bewonderen zijn. Zondagmiddag om 16.00 uur zal als afsluiting van het Open Monumentendagweekend een concert verzorgd worden in deze monumentale kerk, genoemd om zijn prachtige akoestiek.

Verhalen vertellers in de Armenmolen

De Armenmolen is op beide dagen geopend van **11.00 - 17.00 uur**. Beide dagen worden historische verhalen verteld om **13.00 uur** en **15.00 uur**. Tevens expositie over de geschiedenis van de molen, het dorp en haar bewoners. Zondagmiddag zal hier ensemble 'De Soetse' de muzikale opluistering verzorgen. Adres: Molenstraat 12

Colofon

Dit is een uitgave van Gemeente Leudal ism de eigenaren/beheerders van de monumenten.

Oplage: 4.000 exemplaren

Voor meer informatie over toeristisch Leudal, kijk op www.liefdevoorlimburg.nl

Gemeente **leudal**

Zaterdag 8 en Zondag 9 september 2018

Open Monumentendag in Leudal

Neeritter, een monumentale parel!

In het weekend van 8 en 9 september 2018 zijn meer dan vierduizend prachtige monumenten in heel Nederland gratis toegankelijk voor iedereen.

Dit jaar doet gemeente Leudal ook mee!

Het is dé kans om een plek te bezoeken waar u normaal niet zo snel komt, of om mee te doen aan een eenmalige activiteit. **Gemeente Leudal wil de aandacht voor de monumenten in haar 16 kernen vergroten door het bijzondere cultureel erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek.**

Gemeente Leudal stelt vanaf dit jaar elk jaar één kern centraal. Dit jaar is dat grensdorp Neeritter, gelegen aan de zuidkant van Leudal.

Neeritter kent een interessante historie. Het water van de Itterbeek en De Wal omringden van 1584 tot 1960 het dorp en vrijwel alle huizenbouw was geconcentreerd binnen deze 'watergrens'. Dit heeft ervoor gezorgd dat Neeritter, als kern met bijna 1400 inwoners, maar liefst 24 Rijksmonumenten en 5 gemeentelijke monumenten kent!

Neeritter was oorspronkelijk een Vrijdorp, verbonden met het kapittel van het prinsbisdom Luik. In de Franse tijd onderdeel van het kanton Maaseik en daarna onderdeel van het koninkrijk Nederland-België. Na de scheiding met België ging twee derde van de grondoppervlakte naar België en een derde werd Nederlands waaronder het dorp Neeritter.

De natuur rondom Neeritter is uitermate divers, gezien het dal van de Itterbeek en Uffelse beek, de verschillende watermolens, en het Vijverbroek, een oude Maas-arm, die in vroegere tijden een deel van de economische basis van het dorp vormde. Daarnaast zien we een oud cultuurlandschap van verspreide kleine akkers omgeven met bosgebied.

Tijdens de Monumentendagen van 2018, waarbij 'Europa' het leidende thema is, wordt het heden en verleden van Neeritter en omgeving speciaal onder de aandacht gebracht. Zo is de vroegmiddeleeuwse kerk op de grens van Neeritter met België te bezoeken, waar een tentoonstelling is van de kerkschatten, die alleen dit weekend te zien zullen zijn. Bijzondere verhalen over Neeritter en zijn bewoners worden verteld in de Armenmolen, waar tevens een expositie over de dorpsgeschiedenis te zien is.

Programma Neeritter: zie achterzijde

Landgoed en kerken

Haelen

Landgoed De Bedelaar
Landgoed De Bedelaar was vele jaren de woon- en werkplek van Eugène Dubois en is daardoor een bijzonder landgoed. Professor Dubois, geboren in 1858 in Eijsden en overleden te Haelen in 1940, is een wereldberoemde Limburger, die vooral bekend is geworden door zijn vondst van de 'missing link' in Nederlands-Indië, het bewijs

van het bestaan van een tussenvorm tussen mensen en aapachtigen (Homo erectus). In de laatste jaren van zijn leven woonde en werkte hij op Landgoed De Bedelaar in Haelen. Daar voerde hij nog tal van wetenschappelijke experimenten uit. Voor zijn experimenten liet hij onder andere de Uilentoren en de Vleermuizentoren bouwen.

Rondleidingen

Op beide dagen worden om **14.00 uur** en om **15.30 uur** rondleidingen gegeven naar en in de drie monumenten op Landgoed De Bedelaar, te weten de Uilentoren, de IJskelder en de Vleermuizentoren. De wandeling zal ongeveer 1½ uur duren (maximaal 15 personen per groep).

Verzamelen van belangstellenden op beide dagen, uiterlijk om 14.00 uur of 15.30 uur, op het parkeerplaatsje bij de spoorwegovergang langs de provinciale weg van Horn naar Heythuysen aan de Duboisweg. Vanaf deze plek start de rondleiding met gids langs de drie objecten. Een unieke kans om deze monumenten te bezoeken, die verder niet toegankelijk zijn.

Heythuysen

H. Nicolaaskerk
Laatgotische pseudobasiliek uit 1847 en uitgebreid in 1927. Het is een driebeukige hallenkerk met een monumentaal interieur uit 17^e en 18^e eeuw. Er is een aantal zeer oude relieken van heiligen te zien en er is een expositie van religieus erfgoed met als bijzonder element een St. Jozefbeeld van Jan van Steffenswert uit ca. 1515.

Er is muzikale aankleding.
Adres: Dorpstraat 120

Openstelling en Rondleidingen

De kerk is opengesteld op **zaterdag 8 september van 10.00 uur – 15.00 uur**. Er is een rondleiding met gids om **11.30 uur** (duur ½ uur).

Nunhem

St. Servaaskerk

De parochiekerk van Nunhem is toegewijd aan Sint Servaas. De kerk heeft een lange geschiedenis en een toren met de status Rijksmonument. Het interieur van de kerk is beschilderd door pastoor Jean Adams. Ook bezit de kerk een aantal kerkschatten. Op het kerkhof bij de kerk staan een aantal grafmonumenten.
Adres: Kerkstraat 18

Openstelling en Rondleidingen

Op beide dagen is de kerk geopend van **14.00 uur - 17.00 uur**. Op beide dagen zijn er rondleidingen met gids om **15.00 uur** en **16.00 uur**.

Grathem

H. Severinuskerk

Het kerkgebouw stamt uit de 14^e of 15^e eeuw en is in 1840 en 1953 uitgebreid. De laat-romaanse toren van mergel dateert van de 13^e eeuw. Tegen de toren is een pseudo-basilicaal schip aangebouwd. Er is een expositie van religieus erfgoed met diverse bijzondere elementen zoals grafstenen uit de 16^e eeuw met kwartierwapens en een

gotisch altaar van mergel en hardsteen. Er is muzikale aankleding.

Adres: Kerkplein 2

Openstelling en Rondleidingen

De kerk is opengesteld op **zondag 9 september van 10.00 uur - 15.00 uur**. Er is een rondleiding met gids om **11.30 uur** (duur ½ uur).

Neer

St. Martinuskerk

De St. Martinuskerk is een driebeukige bakstenen kruisbasiliek en bestaat uit twee rijksmonumenten: de toren en enkele objecten in de kerk. De voet van de toren stamt uit 1447, het jaar waarin de kerk werd ingewijd. In 1909 werd het gebouw gesloopt en werd een nieuw kerkgebouw in neogotische stijl gebouwd dat in

1910 in gebruik werd genomen.

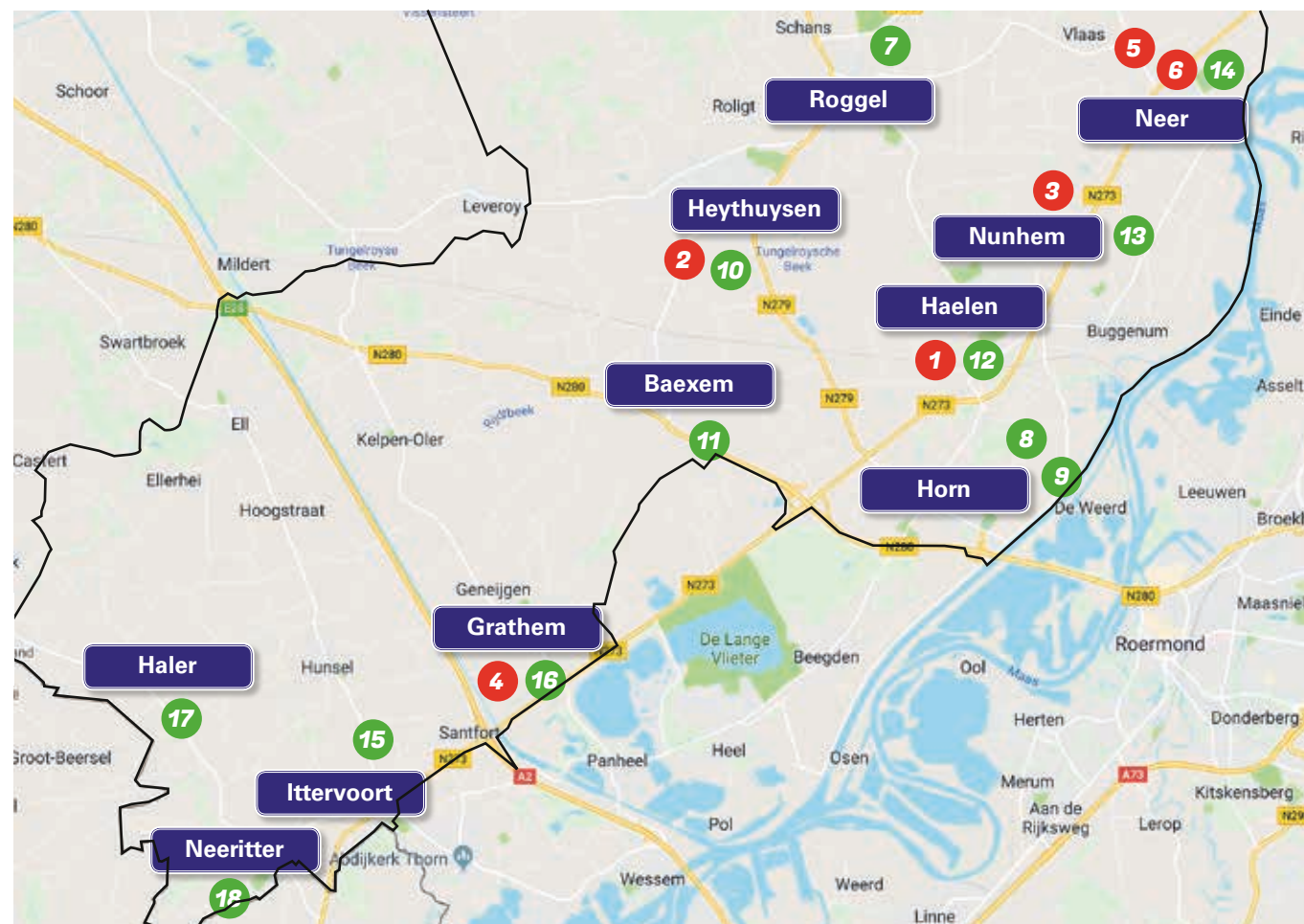
De kerk bezit twee communiebanken in renaissancestijl uit de 17^e eeuw. Een houten Marianum (± 1525) wordt toegeschreven aan de Meester van Elsloo. Er zijn gebrandschilderde ramen van Max Weiss en Charles Eyck.
Adres: Kerkplein 4

Openstelling en Rondleidingen

De kerk is opengesteld op beide dagen van **11.00 uur - 17.00 uur**. Op zaterdag zijn er rondleidingen met gids om **13.30 uur** en **15.00 uur**. Op zondag zijn er rondleidingen met gids om **11.00 uur**, **13.30 uur** en **15.00 uur**. De rondleidingen duren ongeveer ½ uur.

Rondleidingen door Neer

Aansluitend aan de rondleidingen door de St. Martinuskerk starten er vanaf deze locatie rondleidingen door Neer. Vanaf de kerk wordt er naar de Friedesse Molen gewandeld. Voor verdere info over de Friedesse Molen, zie onder 'Molens van Leudal'. Naast de bijzondere watermolen is nu ook de onlangs gerenoveerde molenaarswoning te bezichtigen. Onderweg geven gidsen van de Heemkundevereniging 'Oos Naer' uitleg. De wandeling eindigt bij de Friedesse Molen. De Stichting Friedesse Molen verzorgt aldaar tekst en uitleg. Dezezelfde rondleiding kunt u maken met als startpunt de Friedesse Molen. U wandelt dan via de molenaarswoning naar de St. Martinuskerk. Op zaterdag starten de rondleidingen door Neer om **14.00 uur** en **15.30 uur** (vanaf kerk naar molen en vanaf molen naar kerk). Op zondag starten de rondleidingen om **11.30 uur**, **14.00 uur** en **15.30 uur**. De rondleidingen duren ongeveer ½ uur.

Voor het eerst geopend:

Molenaarswoning naast Friedesse Molen

Direct naast de Friedesse Molen ligt de molenaarswoning. Decennialang was dit pand onbewoond en sloop dreigde. Maar exact 300 jaar na de bouw in 1717 is de rijksmonumentale molenaarswoning volledig gerestaureerd en weer bewoond. Op de locatie van de schuur zijn schuurwoningen gerealiseerd. De herstelde wagenpoort

verbindt de schuurwoning met de molenaarswoning. Vanaf juni 2018 is in de molenaarswoning restaurant De Friedesse Molen gevestigd. Eiken balken, gewelfde plafonds en mozaïekvloeren ademen de sfeer van weleer. Hiermee zijn de molen en de molenaarswoning weer met elkaar verbonden en vormen een prachtig geheel. Tijdens deze Open Monumentendagen is de Friedesse Molen en voor het eerst ook de molenaarswoning met restaurant geopend voor publiek.

Beide dagen geopend van **10.00 uur - 22.00 uur**.
Adres: Friedesse Molen 1, Neer.

De Molens in Leudal

De vermelde molens zijn op beide dagen geopend van **11.00 uur - 16.00 uur**.
Meer informatie over de molens in Leudal: www.leumolen.nl/leudalmolens

Roggel

Molen St. Petrus, Nijken 24

De St. Petrusmolen werd in 1900 gebouwd en in 1953 alweer buiten bedrijf gesteld. In 1975 volgde een restauratie. Bijzonder is dat er bij de bouw van de molen een motor in werd geplaatst, zodat hij ook bij windstilte kon draaien. Tijdens de openstelling is de molen in werking.

Heythuysen

Molen St. Antonius, St. Antoniusstraat 32

De St. Antoniusmolen werd in 1861 gebouwd en staat ook wel bekend als de molen van Coenen: drie generaties Coenen maalden op de molen, omstreeks 1970 werd het bedrijf opgeheven. In de jaren zeventig en in 2004 werden restauraties uitgevoerd. Tijdens de openstelling is de molen in werking.

Horn

De Hoop, Molenweg 26

De Hoop is een heel bijzondere molen, de enige 16-kantige met leesteen bedekte molen in Europa. De molen is in 1917 uit Duitsland gehaald en in Horn weer opgebouwd. In 2009 kreeg de molen een grote opknapbeurt, tijdens de openstelling is de molen in werking.

Baexem

Auroramolen, Rijksweg 26a

De Auroramolen is een standaardmolen, het oudste windmolentype in Nederland. De molen was ooit gebouwd op een plek tussen Haelen en Horn, maar verhuisde in 1846 naar Baexem. In 1953 en 1972 werden restauraties uitgevoerd. Tijdens de openstelling wordt er graan gemalen.

De Welvaart, Molenweg 3

Deze slanke rechtopgaande molen stamt uit 1864. In 1929 kwam er een elektrisch aangedreven maalstoel in om bij windstil weer te kunnen malen (niet meer aanwezig). In 2014 werd de molen grondig gerestaureerd en tijdens de openstelling is de molen in bedrijf.

Haelen

Elisabethsmolen, Roggelseweg 56

De molen was tot 1796 eigendom van het Elisabethsklooster, maar werd in dat jaar door de Fransen onteigend en kwam in particulier bezit. In 1840 wordt de watermolen opgetrokken in steen. Kort daarna brandde de molen af, maar werd weer opgebouwd. Aan het eind van de 2^e Wereldoorlog is de molen door oorlogsgeweld vernield. In 2014/2015 komt het waterrad terug en wekt de molen stroom op.